

Posudek rigorózní práce Terezy Šimkové

Argirópolis – aspekty eseje a utopie

Vedoucí práce: prof. PhDr. Anna Housková, CSc.

Oponent: Dr. Juan A. Sánchez

Tereza Šimková předložila promyšlenou vyzrálou studii. Nápadité je samo téma její rigorózní práce, založené na práci diplomové; zaměřuje se na relativně méně komentovaný text D. F. Sarmienta, jenž je pro jiné své dílo i pro své politické působení (včetně funkce argentinského prezidenta) uznáván jako přední osobnost hispanoamerického 19. století. Autorka si klade otázku po vztahu tohoto textu ke dvěma literárníma myšlenkovým kontextům uvedeným v názvu práce – právě schopnost položit si určitý problém je základním znakem literárněvědného bádání. Sarmientův esej nazvaný *Argiropolis aneb Hlavní město konfederace laplatských států* (1850) je možné číst čistě jako politický dokument své doby. Pohled Terezy Šimkové však odkrývá jeho nadčasový význam, který je na počátku rozboru hypotézou a na konci rigorózní práce přesvědčivým závěrem. A co je zvláště cenné, tuto nadčasovost nevidí v proklamaci idejí (které v obecné podobě zvětší), nýbrž nachází ji v literárnosti textu, který prozkoumá z hlediska znaků literárního žánru eseje, a v jeho souvislosti s kulturní specifičností utopie v hispanoamerickém myšlení.

Prostudování rozsáhlé odborné literatury vedlo autorku do stále větší šíře (jako např. ke knize o renesanční filosofii kvůli vzniku evropského eseje), ve které se však neztratila. Přečtené studie vidí ve vzájemných souvislostech a ve vztahu k vlastním úvahám o tématu: to je nejintenzivnější způsob četby, v němž se texty vzájemně „rozsvěcují“, inspirativně aktualizují. Autorka bezpečně rozumí i filosofické terminologii (např. „axiologický diskurz pobytu“), kterou převede do své formulace a své argumentace.

Zapojení obecných rysů žánru eseje, jejichž teoretickému popisu se věnuje první část diplomové práce, do rozboru Sarmientova textu umožní uvidět *Argiropolis* v netušené literární a reflexivní bohatosti. Z výčtu genologických rysů autorka zvýrazňuje esejistickou fragmentárnost, dialogický styl a problematizující kritičnost. Sarmientova kritika autoritativnosti a svévole tehdejší (Rosasovy) vlády v Argentině má obecnější význam neslučitelnosti ducha dialogu a demokracie, jenž je i duchem žánru eseje, s totalitárním režimem. Porozumění pro žánr eseje, jeho evropskou a hispanoamerickou spřízněnost i odlišnost, se projevuje jak obsáhlých dobře resumujících kapitolách o jeho vzniku a povaze, tak i třeba v letmé pronikavé zmínce o rozdílu mezi Sarmientovým smyslem pro potřeby amerického kontinentu a Rodóovým spojováním Latinské Ameriky s evropským kulturním dědictvím. Tereza Šimková má porozumění pro jiný, neevropský pohled: nechte Sarmienta v evropském kontextu, ale na jeho případu ukazuje určitou osobitost hispanoamerického eseje i utopického myšlení.

Sarmientův projekt založení města (v americkém prostředí v 19. i 20. stol.

obvyklejším než na evropském kontinentu), jež by se stalo hlavním městem konfederace Argentiny, Uruguaye a Paraguaye, teprve nedávno rozdělených na samostatné republiky, jeho představu o přínosu podnikavých imigrantů z Evropy a obecně představu co „má být“ pojímá Tereza Šimková jako zčásti spřízněné s utopickým myšlením: v *Argiropolis* jde totiž o těsné sepětí prvků obvykle utopických s představou jejich konkrétní realizace (např. umístění města Argiropolis na ostrov v řece La Plata má přispět k rovnosti pro všechny tři sjednocené země). Jako nadčasové vidí vědomí potřebné jednoty, s příklady větší prosperity větších států (USA, sjednocující se Itálie). Živé je Sarmientovo přesvědčení o potřebě vize: „Namítnete, že to vše jsou jen sny? Ach ano, sny, ale tyto sny zušlechťují člověka a stačí, když je národy mají a o jejich realizaci usilují, aby se staly skutečností.“

Zajímavá je pro mne úvaha, proč Sarmiento, autor literárně talentovaný, nepsal beletrii; nemusí jít přitom jen o román, nad kterým autorka uvažuje, ale vůbec o vyprávění (jež bývá i součástí klasického žánru utopie, jak sama uvádí). Ovšem tato otázka má význam

pro celé Sarmientovo dílo, jehož si velmi cenil i Borges, a argumentace založená na zaměření celé Sarmientovy osobnosti mi připadá přesvědčivá (např. i s možnou analogií k osobnostem budování státu v ČSR).

Sarmientův výrok „psát znamená myslet“ se dá vztáhnout i na text této rigorózní práce. Je pro ni příznačné jasné členění celého textu, nelehká vzájemná provázanost kapitol a přesnost formulací. Oceňuji i důsledné překládání náročných citátů

Práce Terezy Šimkové splňuje nároky kladené na rigorózní práci. Doporučuji ji k obhajobě.

prof. Anna Housková

9. 11. 2013